

מאימתי פרק ראשון ברכות

מסורת הש"ס

(א) מוספתא פ"א פ"ב ה"ב
ומיתלתא (ב) (ג) וי' עומ'
ע"ז ב' ד"ה וכלו וכו' ממלא
הוסה לפניהם גי' אחרת;
(ד) מוספתא פ"א פ"ב ה"ב
(ה) ג"רם ד' כח: א"י [ענין]
כן קראה שפיר מוס' שבת
ק"ב וי"ב ק"ב ע"ב ע"ב
פסחים ק"ב וזכורו נח;
(ו) ע"פ ע"ב למן ד': א"י
(ז) ע"פ אלה, א"י וי' ענין: א"י
פסחים ק"ד: א"י טוהל כ"ג
מגלה ד' א"י ע"י מוספת
טוהל ד"ה ר' ורנן;
(ח) ע"ז ברכה, א"י ע"ז;
(ט) וזכרתו ט"ו, א"י ע"ז;
לשון (ס) ע"ש שבת
תרי"ב כ"ג; (ע) נדלה שבת
פס':

תורה אור השלם

1. אל תחזיר ראשנות
ועומדות אל תתנבן:
2. ישעיהו מ"ח
הגוי. עשה חשבון עמך
תצמצם ואל תדע שיש
אֲשִׁים בְּמִדְבָּר דֶּרֶךְ בִּישׁוֹן
ישעיהו מ"ט
3. אֲבָרְךָ הוּא אֲבָרְךָ
דברי הימים א' כ
4. אֵל קָרָא עַד שֶׁנָּתַן
אֲבָרְךָ וְהִנֵּה שָׂרָא אֲבָרְךָ
כִּי אֵב רָמֵן גִּזְרֵי נִתְחָרִי:
בראשית ז' ה
5. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל
אֲבָרְךָ שֶׁנָּתַן שִׁחְתָּ לֹא
תִקְרָא אֵל שִׁחְתָּ שְׂרִי כִּי
שָׂרָה שְׁמָהּ:
בראשית י"ז
6. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׂרָאֵל
בְּמִרְאֵת הַלְּהִלָּה וַיֹּאמֶר
יַעֲקֹב יִשְׂרָאֵל וְהִנֵּה
בְּרִאשִׁית מו ב
7. אַתָּה הוּא יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר הוֹרֵת אֲבָרְךָ
וְהוֹנָאָתוּ מֵאִיר כְּשִׁידִים
יִשְׁתָּמוּ שֶׁנָּתַן אֲבָרְךָ:
תהלים ט' ט

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה היה קורא וכו' בירושל' אמר' זאת אומרת נכרות: (ב) בא"ד ואז"ת הא. נ"צ תימ' דלימא הא דנכרות מעבדות וזו דוקא (שלא בייך כלל) נכרות. אבל אם קרא ק"ש [אימא] לך דינא אם בייך נכרות [אח"כ מעבדות]:

גליון הש"ס

גמ' כל הקורא ב' מנ"א
סימן קנו ועיין פרי"ח ס"ס
ס"ז:
פרק היה קורא
גמ' ההוא מבע"ל ב' עיין
תוס' סוטה י"ז ע"ב ד"ה
דמכתי: תוס' ד"ה בלשון
ב' דהא עורא ד"ה עיין
מנ"א ריש סימן קל"ה:

רבי ניסים גאון

מוֹתֵיב ר' יוֹסֵי בֶר אֲבִין
אֲתִימָר ר' יוֹסֵי
בֶר זִבְדָּא אֲסִימָר אֲבָרָם מִי
דְּדִר קְרִייתָהּ דְּתַמְנָה אֲבָרָם
וּבְחִסּוּפָתָא נִמְי [ספא]
מִכְלִיתָלוֹן בְּעִינֵיהּ הִמְקוֹם
אֲבָרָה אֲבָרָה אֲעִיפִי
שְׁחוֹר וְקֹרָא וְתָא אֲבָרָה
אֲבָרָם אִינוּ לִגְנָא אֲלָא
לִשְׁבַח כִּי הָיָה אֲבָרָה
עַד שֶׁלֹּא נִדְּבַר עֲמוּ הָיָה
אֲבָרָה מְשֻׁבָּר שְׁמוֹ וְיֵשׁ
שְׁשׂוּאִלִין לָמָּה נִשְׁתַּבַּח שְׁמוֹ
שֶׁל אֲבָרָה שְׁמוֹ שֶׁל
יַעֲקֹב וְלָא שְׁתַּנָּה שְׁמוֹ
שֶׁל יִצְחָק וְשִׁפְטָה שֶׁל
שָׂאֵל הִיא כִּי אֲבָרָה יַעֲקֹב
בְּאוֹתִיחֵם קְרוּרָם בְּאוֹתֵיהֶם
הַשְׁמוֹת וּלְפִיכָּן גִּדְּלָם
הִקְבִּיבָם בְּשִׁמּוֹת שְׁקָרָה אֵל
וְהָיָה אֲבָרָה יִצְחָק בְּרִיתָהּ

ג'ב' לא שיעקר יעקב ממקומו. שהרי מצינו שקראו הקב"ה יעקב ואמר זאת בדרכו לנצרים שנאמר ויאמר אלהים לישראל ויאמר יעקב יעקב ויאמר הנני (בראשית מו): **הנני עושה חדשה.** צמר אל מזכרו ראשונות כתיב: **בסלה אל לארס.** לאנשי מדינתו שמאלר ארס אבותיכם (וי'סע ד) ואומר אל ארס גהרים אל עיר נחור (בראשית ד): **אז לל העולם.** אז המון גוים (שם י): **שרי.** לשון יחיד משמע שרתי: **מסדר כסחיה.** מדעיקרא לאשר בחרת בו כסחיה שמו אצרכס ושמת שמו אצרכס:

הדרן עלך מאימתי

ה'יה קורא צבורה. פרשת ק"ש:
והגיע זמן המקרא. זמן
ק"ש: צפרקים. צין ההפסקות
וילקמן מפרש להו צמחנימין צין
פרשה ראשונה לשניה צין שניה
לא לשמע כו': שאל מפני הכבוד.
שאל בשלום אדם וכבוד שראוי
להקדים לו שלום: ומשיב. שלום אם
הקדימו לו. ובגמרא^א פריך כיון דשאל
פשיטא דמשיב: ובאמלע. באמלע
הברכה או הפרשה: מפני היראה
אדם שהוא ירא מפניו שלא יהרגו
אבל מפני הכבוד לא: ר"ל. בגמרא
מפרש פלוגמיה: עני ויאמר לאתם
ויוציב לא יפסיק. בגמרא (ד' ד. ז.)
מפרש טעמיה: והיה אם שמוע
גוגה צין ציוס צין צליה. דמשחתי
בתלמוד תורה דכתיב (דברים יא)
וילמדתם אותם את צינים: ויאמר
צינו נוהג אלל ציוס. דמשחתי
ציניות שאינה נוהגת אלל ציוס
דכתיב ורואים אותי^ב פרט לבסות
לילה (שבת ד' ס: ז.) 'גב' ש"מ מצות
לצרכוס כוונה. שיהא מתכוין לשם
מצות ותקשה לרבה דלמר במסכת
ראש השנה (דף כה.) התוקע לשיר
יא: כוון לקרוס. אבל ללאת ידי
מצוה לא ציגין שיהא מתכוין אלל
לקרות בתורה בעלמא: הא קרי קרי.
הא קורא קא עשיק מנא ואתי דקמני
היה קורא בתורה: צקורא לפגיה.
את הספר אם יש צו טעות דלפילו
לקריאה מני לא מתכוין: כדפסה.
בצלשון הקדש: מדצרים הדברים.
דהוה ליה למכתב והיו דברים האלה
(דברים ו) למדרש שקורא הדברים
בצדקן ולא למפרע כגון ובשעריך
לימא קסבר ר' וכו'.
ומדאיתריך ליה קרא לק"ש שהא
ככתב סצירא ליה צשאר כל
התורה בכל לשון האמרה לקרות:
משום דכתיב שמע. דלא תדרוש
שמע בכל לשון שאתה שומע
כרבנן: עד כאן. עד על לבבך:
איכא

שומע ולרבי נמי הא כתיב שמע הווא מבעי ליה ה
כמאן דאמר לא השמיע לאזני יצא ולרבנן נמי ה
ורבי שלא יקרא למפרע מנא ליה נפקא ליה
למימרא דסבר רבי דכל התורה כולה בכל לשון
והיו דכתב רחמנא למה לי איצטריך משום דכתיב
הקודש נאמרה דאי סלקא דעתך בכל לשון נאמרה
והיו: ת"ר והיו שלא יקרא למפרע הדברים על לב
האלה עד כאן צריכה כוונה מכאן ואילך אין צריכה

דנתיים (בראשית יז) אבל שרה אשתך יולדת לך בן וקראתה שמו יצחק וזאת במסכתא אביי ר' (דף תנ) רבא קאמא א"ר סבב רבא מנותא א"ר ציריכות כוונה ואיחיתא אביי ר' אמר רבא דאמא לא ביה כוונה לעבור בזמן א"ר ציב כוונה שיהא בזמן ביה כוונה:

יג.

א א מ״ פ״ב מהלכות ק״ט
 [ה״א] סמג עשין יח טור
 ש״ע א״ח ס״ ס סעף ה׃
 ב ב מ״ שם הלכה טו טז
 סמג ש״ טוש״ע א״ח
 ס״ ס סעף א׃
 ג ג ד מ״ שם הלכה א סמג
 ש״ע א״ח ס״ ס סעף ה׃
 ד ד מ״ פ״ג מהלכות ז״ת
 הלכה א סמג עשין כו
 טוש״ע א״ח סימן יח סעף
 ה׃

ו ז מ"י פ"ב מהלכות ק"ש
[הל' א'] פ"ב מהל'
שופר הלכה ד' טו"ש ע"א
סימן ס סעיף ד'
ו ז מ"י פ"ב מהל' ק"ש
הלכה י סמג עשין יח
טו"ש ע"א א"ח סימן סב סעיף
:ב

מוסף תוספות

א. בתוס' רי"ש כתב. ור"ח
פ' בקורא להגיה וכו'.
ב. בתוס' רי"ש כתב. כגון
פ' שקלים ופ' זכור ופרה
אדומה וכיוצא בהם (ועיין
במגיה שכתב שבכת"י
ובדפוס"י איתא בתוס' דידן
פרה אדומה).

מוסף רש"י

אמר ר' הירושע בן קרח:
הל דקסין כנוליה היט
ר' יוסע בן קרח היט
בן של ר' עזבא, כדגסין
הס (שפותו ו) אמר לו
ר' יוסע בן של ר' יע
לרע (בכרות ו) חזק חס
מצות אצרכות כוונה.
שטססס מלור תריץ שיוין
בן אלס ידי חומנו (שדיוין)
צח) ק"ש ככתבה. גלסון
קסס לו גלסון אלס (מגיל)
ג. בהרייץ. גלסון קסס
דכל התורס כולה
בכל לשון נאמרה. לקסס
בית הכסס (סוסס ו)
אצרכין מושס דכתיב
שמע. אצרכין וסי דלס
תדרסס לקסס כל לשון, אלס
לסמעני כנוליו

רבינו חננאל

[illegible]

הִיָּה קוּרָא אִם בּוּוֹן לָבוּ יִצָּא. בִּירוּשָׁלַיִם אֲמַרְיִין ^(א) בְּרִבּוֹת אִין
מַעֲבָדוֹת דֹּאעִיפּ שָׁלָא אֲמַר שְׁמַיָּא לְפָנֵיהּ וּשְׁמַיָּא לְאַחֵרֵיהּ יִנָּא
דְּאֵס לֹא כֵן תְּקַשִּׁי מֵאִי מַהֲנִי אִם כּוּוֹן לָבוּ הֲרִי לֹא בִּיזְךָ תַּחֲלֵה. וְאִלָּא
הָא ^(ב) צִפְיָא ^(ד) צִפְיָא ^(ג) מַסְקִינן סֹדֵר בְּרִבּוֹת אִין מַעֲבָדוֹת אִין בְּרִבּוֹת
מַעֲבָדוֹת. וְיִזְלֵי דְּהַסֵּס אִיירִי בְּצִבּוֹר.

דִּיקָא נְמִי דַקְתֵּנִי אֲמַר לְהַסְמִינָהּ:
וּבְאִמְצַע שׁוֹאֵל מִפְּנֵי וְכו'.

לכיות וקדמוניות אל
 2 ההנני עושה חרשה
 יוסף זו מלחמת גוג
 ר דומה לאדם שהיה
 יצא וניצל ממנו והיה
 פגע בו ארי וניצל
 מעשה ארי פגע בו
 מעשה שניהם והיה
 נחש אף כך ישראל
 ואת את הראשונות:
 בתחלה נעשה אב
 אב לכל העולם כולו
 נעשית שרי לאומתה
 כל העולם כולו: תני
 אברהם אבינו

וְחַכְמִים אומרים בכל לשון
אומר הר"י דהלכה
כחכמים דהלכה כרבי מחזירו ולא
מחזיריו (עירובין ד' מו:) ועוד דרבנן
סבירא להו כחכמי דאמר לא השמיע
לאזני יא' וכו' וכן פסקין לקמן
(ד' עו:);

בַּלְשׁוֹן חֲקֹדֶשׁ נֶאֱמָרָה. פִּירֵשׁ רַשִׁי פֶּרֶק שֶׁנִּי דְּמִגִּילָה (ד' ח' וסס) לְקִרְוֹת בְּתוּרָה. וְלֹא נִהְיָא * דֵּלֵּא עוֹרֵא תִּיקוֹן קְרִיאתָ הַמּוֹרָה וּמִקְמִי דֵּאֲתָא עוֹרֵא וְהָיָ לְמֵה לִּי. וְיִלְ דְּמִיירִי בְּפִרְשִׁיּוֹת הַמַּחְוִיבִין לְקִרְוֹת דִּלּוּרִייתָא כְּמוֹ פִּרְשָׁת זְכוּר * (א) אִי נִמִּי מִקְרָא בְּזוּרִים וְדוּדִי מִעֲשֵׂר וּפִרְשָׁת חֲלִילָה שְׁמֹנֶה בְּתוּרָה לְקִרְוֹתָא אַעפִּיכֵי כָּל לָשׁוֹן נֶאֱמָרָה בְּסִינֵי כָּל דְּזוּר וְזוּרֵר שֶׁהִיא יוֹלָא מִפִּי הַקִּבְצָה הִיא מִתְחַלֵּק לְשָׁעִים לָשׁוֹן *:

עַד בָּאֵן מִצֹּת כּוּוֹנֶה. עַד כֵּל
מֵאֲדָךְ שֵׁשִׁי פִסְקוּס אֵלּוּ
מִדְּבָרִים בִּיחּוּד ה' בְּחֵצְמוּ וּצִירָאֲמוּ:
אֲשֶׁר

היו לפני הכבוד ובפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב
היו יבין הפרקים בין ברכה ראשונה לשניה בין שניה
האם שמוע בין והיה אם שמוע לויאמר בין ויאמר
לומר יבין ויאמר לאמת ויציב לא יפסק אמר ר' יהושע
הפרשת שמע לוהיה אם שמוע כדי שיקבל עליו עול
אחר כך מקבל עליו עול מצות והיה אם שמוע לויאמר
בין ביום ובין בלילה ויאמר אינו נוהג אלא ביום בלבד:
נות כוונה מאי אם כוון לבו לקרות לקרות והא קא קרי
ש' ככתבה דברי רבי וחכ"א וכל לשון מ"ט דרבי אמר
רבנן מאי טעמייהו אמר קרא שמע בכל לשון שאתה
מע לאזניך מה שאתה מוציא מפך ורבנן סברי להו
כתיב והיו ההוא מבעי להו שלא יקרא למפרע
דברים הדברים ורבנן דברים הדברים לא דרשי
נאמרה דאי סלקא דעתך בלשון הקודש נאמרה
שמע למימרא דסברי רבנן דכל התורה כולה בלשון
שמע דכתב רחמנא למה לי איצטריך משום דכתיב
יכול תהא כל הפרשה צריכה כוונה תלמוד לומר
וונה דברי ר' אליעזר א"ל רבי עקיבא הרי הוא אומר
אשר

[illegible]